

Verzoeking in de woestijn.

Bij het lezen van Psalm 91 werd mijn aandacht getrokken door de voetnoot bij vers 12, die verwees naar Mattheus 4:6. En zogenaamd “wel wetend wat er ongeveer zou staan”, wilde ik aanvankelijk gewoon doorlezen, zonder de voetnoot na te slaan.

Na deze verwijzing en het gehele stukje over de verzoeking in de woestijn toch gelezen te hebben, begon het voor mij “puzzelstukjes te regenen”.

Mattheus 4:5-7

Toen nam de duivel Hem mede naar de heilige stad en hij stelde Hem op de rand van het dak des tempels, en zeide tot Hem: Indien Gij Gods Zoon zijt, werp Uzelf dan naar beneden; er staat immers geschreven:

- *Aan zijn engelen zal Hij opdracht geven aangaande u,*
- *en op de handen zullen zij u dragen, opdat gij uw voet niet aan een steen stoot.*

Jezus zeide tot hem: Er staat geschreven: Gij zult de Here, uw God, niet verzoeken.

In de traditie van zondagsschoolverhalen is dit min of meer het begin van de bediening van de Here Jezus op aarde. Kort na zijn doop gaat Jezus naar de woestijn. Zomaar? Nee, volgens de Schrift: ‘... om verzocht te worden ...’^{vs.1} In het algemeen zien we dit als een krachtproef voor de Heer – net begonnen, aan het begin van de evangelisatie van Israel; daarna kan de bediening in volle gang verder.

Maar... is het niet veel meer een krachtmeting voor de duivel?

Het is een tafereel à la Job 1:6: *'Op zekere dag nu kwamen de zonen Gods om zich voor de HERE te stellen, en onder hen kwam ook de satan.'* Satan kwam terug van een zwerftocht over de aarde.

In Mattheus 4 is de duivel op een vastgesteld tijdstip en een vastgestelde plaats op aarde: de woestijn. Hij *wordt waarschijnlijk doelbewust opgezocht* door Jezus! De duivel sprong niet uit de verborgenheid van een rotspartij tevoorschijn en maakte Jezus ook niet aan het schrikken. Want hoe liggen de machtsverhoudingen hier eigenlijk? Hier staat de *'vader der leugen'*, *'een mensenmoorder van den beginne'*^{Joh.8:44} tegenover *het Woord van God*^{Joh.1:1}, tegenover *de Waarheid en het Leven*^{Joh.14:6}, *het beeld van de onzichtbare God*^{Kol.1:15}; bovendien schepsel/schepping tegenover schepper in de zin van Kolossenzen1:16 – *'... want in Hem zijn alle dingen (CV: het al) geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen; en Hij is vóór alles en alle dingen hebben hun bestaan in Hem ...'* En Johannes 1:1-3 zegt hierover: *'In den beginne was het Woord en het Woord was bij God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is.'*

Het Woord is uit zijn vaste verblijfplaats in de nabijheid van Vader weggegaan om Zijn aardse taak te gaan vervullen: *'Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond.'*^{Joh.1:14} Zo komt Hij in de woestijn om verzocht te worden. Door wie of wat? Door degene die onder zijn autoriteit valt en die bovendien ná Hem is gekomen in de geschiedenis van de kosmos!

En hoe wil de duivel Hem aan het wankelen krijgen? Door te proberen HET WOORD met het woord te misleiden! De duivel moet wel van angst getrild hebben bij zijn poging. Bij deze tweede¹ verzoeking kiest hij als uitgangspunt een tekst uit Psalm 91, nl. vers 11 en 12, om een bepaalde reactie aan Jezus te ontlokken, waarmee Hij God zou verzoecken (beproeven).

Wat me nu in het bijzonder opviel, is het feit dat satan met de keuze van deze verzen op het randje van de afgrond balanceert. Stel je voor dat Jezus hem had gevraagd dan ook maar het volgende vers te citeren: *'Op leeuw en adder zult gij treden, jonge leeuw en slang (beeld voor satan) zult*

¹ Eerste verzoeking Matth. 4:3-4; derde verzoeking Matth. 4:8-10.

gij vertrappen!! De duivel had dan meteen zijn eigen einde verkondigd. Hier komt direct Genesis 3:15 naar voren: *‘En Ik zal vijandschap zetten tussen u en de vrouw, en tussen uw zaad en haar zaad; dit zal u (de slang) de kop vermorzelen en gij zult het de hiel vermorzelen.’* Dit voltrekt zich nog net niet hier in de woestijn. Jezus maakt hier geen gebruik van dat volgende vers van Psalm 91. Maar met ingehouden enorme kracht kiest Jezus een rustgevend vers uit de wet: *‘Gij zult de Here, uw God niet verzoeken.’*^{Deut.6:16} Hij gebruikt het woord hier niet om indruk op de duivel te maken, maar om op de eerste plaats de Vader de eer te geven.

De duivel speelt hier, op de rand van het dak van de tempel^{Matth.4:5}, met verzen uit Psalm 91, zo’n hoog spel, dat hij bij wijze van spreken lijkt op een zwakke schaker tegen een “meester”: hij doet een domme zet in het begin van het spel, die de meester de gelegenheid biedt om de zogenaamde “**herdersmat**” uit te spelen¹. Wat een titanenontmoeting hier in de woestijn! Een titanenstrijd is er nog niet, maar wel de potentie tot zo’n strijd. Opvallend punt daarbij is, dat de ene tegenstander alleen bestaat op grond van de wil van de andere tot het moment, dat deze laatste anders besluit. De duivel hoeft hier nog niet schaakmat te staan en zijn koning(schap) in te leveren, *‘... opdat Hij door Zijn dood hem, die de macht over de dood had, de duivel, zou onttronen ...’*^{Hebr.2:14} Het spel gaat nog hoger en dieper, maar de uitkomst staat meer dan ooit vast (alleen de beheersers van deze eon weten dat hier nog steeds niet, want anders zouden ze de Here der heerlijkheid niet gekruisigd hebben^{1Cor.5:8}).

Dit tezamen met – voor mij een favoriete tekst – Johannes 10: 18 doet mij eens te meer en opnieuw beseffen, hoe onpeilbaar diep Zijn grootheid, kracht en wijsheid is. Wat een beheerste, ingehouden suprematie spreekt hier uit de houding van de Heer, de perfecte dienstknecht; en dat Hij zal doen naar Zijn woord.

Hans van der Kleij

¹ Herdersmat: manier van schaken, waarbij zwart al op vierde zet van een partij mat komt te staan.